

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus VI. De Judæis, Sarracenis, eorúmque Servis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

Responsi, quod ex se ad intellectum veritatis cognitione erudiendum ordinatur. Zœf. n. 6. cit. aliàs Simoniacus foret etiam Legum Doctor, aut causarum Patronus, ex Jure Civili docens, utrum hic, vel ille Con-

tractus sit licitus, aut non, si alter Responsum petit ad vitandum peccatum, aut tranquillandam conscientiam, vel ad exercendam Jurisdictionem Ecclesiasticam, quod nemo, ut opinor, asseruerit.

TITULUS VI.

De Judais, Sarracenis, eorumque Servis.

S U M M A R I U M.

1. Infidelitatis Species.
2. Definitio Paganismi.
3. Et Judaismi.
4. 5. 6. An Divisio Infidelitatis in Paganismum, Judaismum, & Hæresim sit adequata?
7. Quenam ex his Speciebus sit gravior.
8. Sc. An, & qualis communicatio cum paganis, & Judeis prohibita Christianis sit in Divinis?
13. Sc. An licitè inter Christianos tolerantur Judei, horum synagoga, & ritus.
20. Sc. An, & quousque Christianis prohibita sit communicatio cum Judeis, & Infidelibus in humanis, & Politicis?
27. Sc. Quenam Judeis, Christianorum Principum potestati subjectis, sint interdita?
31. Sc. Quenam Jura iisdem, in Tutelam le-

- gitimè receptis, concessa sint, que contra illos fieri prohibita?
36. Sc. Quomodo, & à quo Judei delinquentes possint, & debeant puniri?
40. Sc. An ab Ecclesia procedi possit adversùs invalidè baptizatum?
45. Sc. Quenam Christianis Jure Canonico interdita sint circa Sarracenos, seu Paganos, & alios Infideles?
48. Sc. An liceat Principi Christiano cum his invire sœdus auxilij contra fideles ferendi causâ?
51. Sc. An Judei, Sarraceni, & alij Infideles cogi possint ad suscipiendum Baptismum?
55. Sc. Et audiendam predicationem Evangelij?

Simoniam sequitur Infidelitas, quæ, quòd veri Cultûs Divini ipsa fundamenta convellat, multò magis, quàm Simonia Religioni opponitur.

- Quæritur 1. quotuplex sit Infidelitas?
1. Infidelitas in genere accepta dicitur esse triplex. 1. Infidelitas negativa, eorum scilicet, qui nihil unquam de fide audiverunt: & hæc non tam est peccatum, quam peccati poena; quia si fecissent, quod in ipsis erat, DEUS Fidem eis non abscondisset. 2. Contraria: hæc penes illos est, qui Fidem sibi sufficienter propositam vel contemnunt, vel ei contradicunt pertinaciter, quales sunt Hæretici. 3. Privativa, sic dicta, quia privativè opponitur fidei, & est culpabilis ignorantia, vel error circa res fidei. Busenbaum l. 2. tit. 1. c. 4. dub. 1. Schambog, hic n. 2.

Infidelitas Contraria ex modo repugnandi fidei subdividitur in Paganismum, Judaismum, & Hæresim: de hac ultima dicitur Tit. seq. Paganismus est error, vel secta repugnans Fidei Scriptæ, sive negans Mysteria, & veritates, à DEO revelatas tum in veteri, tum in novo Testamento: qui hunc sectantur, Pagani, & Gentiles dicuntur. Hujus species est secta Sarracenorum, à Sara uxore Abrahamæ, à qua se originem trahere mentiuntur, vel potius, ut ex Paul. Emil. l. 7. Franc. Histor. referunt Azor p. 1. l. 8. c. 23. q. 1. & Vincent. Petra tom. 1. comment. fol. 559. n. 4. à Sarraca Arabiæ civitate nuncupatorum, qui neque vetus, neque novum Testamentum

integre, sed utrumque ex parte duntaxat admittunt, & impij Mahumetis Alcorano adhærent: quales hodie sunt Turcæ, Tartari, Persæ, Arabes, Ægyptij, Mauri &c. Azor l. cit. q. 4. Barbof. in c. 6. b. tit. n. 3. V. lens. hic n. 9. Pirh. ibid. pr. Schambog. n. 4. Wieltnor n. 2. Magnif. P. Schmier p. 2. de Delict. c. 3. n. 3.

Judaismus est error hominum Legem duntaxat Mosaicam sectantium; quamvis enim Lex vetus, digito DEI conscripta, & per Moysem Hæbræo populo promulgata fuerit, quia tamen (quoad præcepta ceremonialia, & Judicialia) solum erat umbra, & figura eorum, quæ in Testamento novo erant lancienda, proindeque cum adventu novæ Legis disparuit, hinc graviter errant, & peccant Judæi, qui Legem veterem jam abrogatam, anteponunt novæ. Porro vocis *Judeus* duplex acceptio est; nam aliquando accipitur ad significandam Gentem, sic dictam à Tribu Juda, quæ cæteris erat bellicosior, & præstantior, cum priùs appellarentur Hebræi ab Hebro, cujus familia cultum veri DEI semper tenuit, cæteris Idolatriæ foedatis Host. summ. h. tit. n. 1. & 2. Sylv. V. *Judeus* pr. n. 1. Pirhing hic pr. Aliquando verò (prout etiam sumitur in præfenti Titulo) est nomen Sectæ: & sic *Judei* dicuntur illi, qui, ut dictum, adhærent soli Veteri Testamento absque fide in Christum, tanquam verum Messiam, & humani generis Redemptorem, quem proinde

non

non venisse, sed venturum credunt. Sylv. l. cit. Vallens. hic n. 1. Schambog. n. 3. König. n. 1. Reiffenstuel n. 2.

4 Dub. 1. an divisio Infidelitatis in Paganismum, Judaismum, & Hæresim sit adæquata? *Ratio dubitandi est* 1. quia aliqui fuerunt Hæretici, qui admittebant novum Testamentum, & non vetus; sed hi non erant Pagani, neque Judæi, neque Hæretici, prout communiter describuntur. 2. in Lege naturæ, & in Lege veteri scripta esse poterat Hæresis, si Judæus non crederet omnibus à DEO revelatis. 3. Atheismus videtur esse species distincta à Paganismo; quia nullum agnoscit DEUM, cum Paganismus è contrario agnoscat vel unum, sed supersticiosè, vel plures, ut faciunt Ethnici. 4. Apostasia est speciale peccatum contra Fidem, & tamen neque est Paganismus, neque Judaismus, neque Hæresis. ergo &c.

5 Sed retinenda est affirmativa. Ita S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 5. Suar. de Fid. D. 16. scilicet. 5. n. 8. Palao tr. 4. D. 2. p. 1. n. 8. Wiestner hic n. 3. quod Palao l. cit. optimè declarat in hunc modum; nam peccato Infidelitatis peccari non potest, nisi adversus revelata in duplici Testamento veteri, & novo, sub quo comprehendendæ sunt etiam Traditiones, peccari autem adversus hæc tripliciter potest. 1. Negando utrumque Testamentum: & hoc est Paganismus. 2. admittendo vetus, negando novum: & tunc est Judaismus. 3. Admittendo novum, vel vetus non integrè: & sic est Hæresis. Item per ordinem ad Christum, authorem fidei, & salutis peccari potest 1. si neges ejus adventum, prophetias, & figuras: & tunc Paganus es. 2. si admittis Prophetias, & figuras, negas adventum: & tunc Judæus efficeris. 3. si admittis ejus adventum, tamen ejus dictis integrè fidem non habes: & tunc es Hæreticus. ergo nullus alius Infidelitatis casus excogitari potest.

6 Neque aliud probant Argumenta pro Ratione dubitandi allata. Ad 1. admittentes novum Testamentum, & non vetus sunt veri Hæretici; quia ex veritatibus novi Testamenti est, vetus esse revelatum à DEO, igitur hoc negantes jam ex parte recedunt à Testamento novo. Ad 2. divisio in Paganismum, Judaismum, & Hæresim facta est, quatenus in præsentis statu peccari contra Fidem potest. Ad 3. Atheismus reduci potest ad Paganismum, & tantum distinguitur ab illo per majorem, vel minorem extensionem, cum per utrumque utrumque Testamentum negetur integrè. Ad 4. Apostasia ad unam ex tribus speciebus in divisione allatis pertinet, prout est error, quem amplectitur Apostata à Fide; nam si recedis à Fide ex toto, es paganus; si ex parte admittendo Christi adventum, Hæreticus; si negas ejus adventum, Judæus: & hoc solum inter Paganos, & Judæos ex una, & inter Christia-

nos, qui ad hos desciscunt, ex altera parte discrimen interjacet, quod isti ratione Baptismi semel validè suscepti, Hæreticorum instar Ecclesiæ subiecti maneat, cui subiecti nullo modo sunt pagani, & Judæi, qui Christiani nonquam fuerunt.

7 Dub. 2. quænam ex supra dictis speciebus Infidelitatis sit gravior? Hæresis est Infidelitas omnibus gravior absolute; quoad extensionem autem paganismus est gravior. Ita S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 6. Valent. D. 1. q. 10. p. 3. circ. fin. Suar. D. 16. cit. scilicet. 4. n. 14. Conink D. 18. dub. 6. à n. 70. Palao tr. 4. D. 2. p. 1. n. 11. cum alijs passim. Pars. 2. constat; nam Paganismus plures articulos fidei negat, quam Judaismus, & Hæresis. Pars 1. ostenditur à Palao l. cit. per duplex Argumentum. 1. quia Hæretici majorem DEI, & Scripturarum cognitionem habent, & proinde eorum peccatum magis est voluntarium, & inexcusabile. 2. quia sub nomine Christi Christum oppugnant, & similes cum illo amicitiam illi sunt inimici, ejusque Sacris verbis, & testimonijs sub simulata Religionis specie ad Religionem destruendam abutuntur: de quibus S. Petrus Episcopus. 2. c. 2. Melus erat illis, inquit, non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem retrosum reverti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato.

8 Quæritur 2. an, & quatenus Fidelibus prohibita sit communicatio cum Judæis, paganis, & Sarracenis? Et 1. quidem dubitatur, an, & qualis communicatio cum Paganis, & Judæis prohibita Christianis sit in Divinis? Certum est 1. non licere Catholico admittere Infidelem ad Sacramentorum participationem; quia est incapax illorum, cum nondum ingressus sit januam Ecclesiæ per Baptismum. Quodsi verò ille per vim se ingerat, poterit Ecclesia eum, tanquam injuriosum Religioni repellere, & punire. Palao tr. 4. D. 2. p. 9. n. 2.

9 Certum est 2. Jure Ecclesiastico prohibitum esse Fideli admittere Infidelem non baptizatum ad Sacrificium Missæ. Patet arg. can. Episcopus 67. de consecr. dist. 1. ubi ex Decreto Concil. Carth. IV. injungitur Episcopo, ne prohibeat Infideles ingredi Ecclesiam, & audire Verbum DEI, usque ad Missam Catechumenorum. igitur per argumentum à sensu contrario, transacta illa parte, quæ Missa Catechumenorum dicitur, repelli Infideles à Sacris Christianis possunt, & debent. Excipitur, si ex admissione specialis fructus v. g. conversio Infidelis sperari posset; tunc enim admitti posset ad integrum Sacrificium Missæ. Coninck D. 18. de fid. dub. 11. n. 164. Palao p. 9. cit. n. 4. Wiestner hic n. 4.

10 Certum est 3. Jure Divino, & Naturali prohibitam esse communionem Fidelis cum Infidelibus in suis ritibus, & supersticioso cultu v. g. sacrificando, orando, & alia efficiendo, quæ ipsi Infideles præstant. Palao

Palao n. 7. Ratio clara est, quia cum talis cultus intrinsecè malus sit, nequit ulla ratione honestari; aliàs Idololatria externa honestari possit.

11 Et hinc 1. Prohibentur Christiani vesci Azymis Judæorum *can. nullus 13. caus. 28. q. 1.* etiam seorsim ab eis; quia sunt cibi discreti à Judæis. Excipitur casus extremæ necessitatis; tunc enim pane Azymo vesci liceret, non ut est cibus discretus à Judæis, sed ut est simplex panis, sicut etiam tali casu vesci licet Idolohyitis, seu cibus, quos Gentiles Idolis suis consecrârunt, modo non in venerationem doli comedantur: & de hoc intelligi debet, quod dicitur *can. sicut 3. caus. 32. q. 4. Satis est fame mori, quam Idolohyitis vesci.* Gloss. *ibid. V. fame, Sylv. V. Judæus q. 1. d. 3. Sanch. l. 2. mor. c. 31. n. 7. Pithing bic n. 3. V. quarid, Schamb. ibid. n. 8.*

12 2. Nefas quoque est Gentilium templa, aut Judæorum Synagogas ingredi, & invisere ejus temporibus, quibus superstitionis ibi à Paganis, vel Judæis celebrantur; quia tali ingressu plerumque Catholicis præbetur grave scandalum, & ipse ingrediens saepe incurrit perversionis periculum. Secus est, si quis alijs temporibus ingrediatur hujusmodi templa, ut structuram, & ornatum eorum spectet, & multo magis, ut vanas, & superstitionis illorum ceremonias confutet. Azor p. 1. l. 8. c. 11. q. 3. fin. Imò si absit scandalum, vel periculum perversionis ex parte personæ invisantis, non erit mortale ea invisere etiam eo tempore, quo superstitionis Sacrificia à Gentilibus, vel Judæis celebrantur: sed si finis vanus sit, ut vana curiositas, erit veniale; si autem finis bonus, vacabit omni culpa. Sanch. c. 31. cit. n. 18. Pithing bic n. 5.

13 Difficultas præsentis dubij in eo sita est, an licite inter Christianos tolerentur Judæi, horum Synagogæ, & ritus? Ratio dubitandi est 1. quia ab impietate, injustitia, uturaria pravitate, invidia, & abominandis blasphemijs Judæorum in Christum, & Sanctos ejus nil, nisi incommoda, everfiones, & pericula tam Reip. quam Ecclesiæ metuenda sunt, ob quam causam etiam pridem ex Hispania, Gallia, Belgio, Bavaria, & alijs Provincijs pluribus expulsi sunt. 2. Ex paritate cum Paganis, quorum templa claudi, deijci jubentur *l. placuit 1. C. de Pagan.* 3. alia paritate cum Hæreticis, quos omnes Principes Sæculares jubentur expellere ex finibus suis *c. excommunicamus 13. S. moneantur 3. de Hæretic.*

14 Verùm licet rationes istæ, & aliæ plures, quas accumulât Pignatell. *tom. 5. consult. 14. an. 1.* suadeant, Judæos non facile recipiendos, non tamen evincunt, quòd non possint recipi à Principibus Christianis, & recepti in Rep. Christiana tolerari, prout idem Pignatell. *l. cit. à n. 70.* illustrat pluribus argumentis. Nam 1. Judæis tutela à

Jure data est, ne Christiani in eos insultent, vel ipsos offendant vel in personis, vel in bonis *c. sicut 9. S. nullum b. tit. & l. nullus 14. C. eod. si quiete degant, nihilque tentent, turbulentum, legibusque contrarium, ut dicitur l. Christianis 6. C. de Pagan.* 2. exemplo Summi Pontificis, qui Judæos in ipsa Urbe tolerat: cujus ratio esse potuit dictum Christi ad Petrum. *Pasce oves meas*, quæ verba Pignatell. *l. cit. n. 71.* intelligi vult non tantum de ovibus, quæ jam sunt in ovili Christi, sed etiam de alijs, de quibus *Jom. 10. v. 16.* dicitur, quòd non sint adhuc de illius ovili, sed ad hoc adduci debeant, quales vocatione, gubernatione, & redemptione ex parte Christi etiam sunt Judæi. 3. Ipse DEUS vult Judæos, à Christianis non opprimi, atque arceri, quòd non obscure colligitur ex eo, quòd Apostolus *Rom. 11. v. 25. & 26.* scribat, Judæos ante finem mundi, cum inter Gentes Electorum numerus completus fuerit, ad Christum convertendos esse, igitur, dum tempus illud conversionis Divinitus definitum adveniat, inter Christianos ferendi, & tolerandi sunt.

Atque hinc in Imperio jus recipiendi 15 Judæos inter Regalia numeratur: Idque à Carolo IV. primitus solis Electoribus concessum in *Aur. Bull. Tit. 9. v. auch Juden haben*; deinde verò ad omnes Principes, Status, & alios, Regalia immediatè ab Imperatore recognoscences, translatum est. *Ordin. Polit. August. de Anno 1530. Tit. 27.* Non facile tamen suadendum, ut perfida hæc Gens in pagos, urbes, & provincias facilè recipiatur, ob infinitas fraudes, fallacias, & alia vitia, quibus sordescunt, cum non exiguo detrimento Populi Christiani, prout experientia Magistra sæpius docuit.

Quoad Synagogas illorum, & ritus ex 16 communi sententia, ut videre est apud Sylv. *V. Judæus q. 4. d. 5. Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 10. Vivian. in c. 3. b. tit. pr. Barbol. ibid. n. 1. & 2. Gonzal. n. 5. & seqq. Zoef. bic n. 2. Honor. n. 8. Eagl. n. 2. & 3. Pithing n. 13. König n. 3. Schambog. n. 15. Wiestner n. 15. Reiffenstuel n. 4. & 5. & alios passim, tria notanda sunt. 1. Novæ Synagogæ ipfis excitari, vel antiquæ funditus everfæ ibi, ubi steterunt, extrui prohibentur tam per SS. Canones, quam per Jus Civile, prout patet ex *c. Judæi 3. c. consuluit 7. b. tit. & l. fin. S. illud 1. C. eod. imò si novas erigant Synagogas, in 50. auri libras puniendi sunt l. cit. S. quisquis 2. S. & qui.**

2. Antiquæ possunt ipsdem relinqui, 17 imò ad pristinam formam (non autem augustinorem) reparari, & veterum rituum exercitium ibidem permitti, prout patet ex textibus *citt.* Rationem dat Gonzal. in *c. Judæi cit. n. 10.* quia ceremoniarum, ritus, & mores Judaici, tametsi post promulgationem Legis Christianæ ponantur illicitè, veritatem tamen Evangelij, juxta illud S. Augusti

P

contr.

contr. Faust. c. 23. dicentis : Quid est aliud hodie gens ista, nisi quedam scriniaria, bajulans Legem, & Prophetas, ad testimonium assertionis Ecclesie, ut nos honoremus per Sacramentum, quod illa nuntiat per litteram?

18 3. Non licet Architectis, vel fabris Christianis laborare in ædificandis, vel restaurandis Synagogis Judæorum, aut Delubris Paganorum; si enim non licet eis vendere ligna, & lapides, quibus erigantur, vel restaurentur Synagoga eorum, vel alias res, ut eis utantur ad cultum Judaicum, vel Idololatriæ, ut docet S. Thom. 2. 2. q. 169. art. 2. ad 4. multo minus licebit laborare ad ædificandum, vel restaurandum Synagogas; quia hæc per se, & naturam suam ad Judaicos ritus, & ceremonias ordinantur. Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 6. & c. 24. q. ult. Barbof. in c. 3. b. tit. num. 3. & in c. 7. eod. n. 5. Pithing hic n. 14. not. 2.

19 Ad Argumenta n. 13. in contrarium allata facilis est responsio. Ad 1. Argumentum illud solum evincit, sacra, ac negotiationes Judæorum ita restringenda esse, ut nihil in contemptum Religionis Christianæ, aut detrimentum Reip. moliri valeant; & si ex eorum cohabitatione cum Christianis periculum, vel scandalum imminet, ejici possint, prout ejecti propterea sunt ex memoratis Regnis, & Provinciis. Secus est, si absque scandalo quietè, & pacificè secundum Leges, & Statuta vivant; tunc enim semel in protectionem recepti expelli nequeunt, cum nefas sit fidem datam etiam Infidelibus frangere arg. l. sicut 5. C. de O. & A. Ad 2. negatur paritas cum Paganis; nam horum ritus nullam utilitatem afferunt Christianis; afferunt verò aliquam, ut S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 11. in corp. advertit, ritus Judæorum, utpote qui nobis in figura repræsentant veritatem Fidei, quam nos corde credimus, ore, atque actionibus profitemur, igitur hi tolerari possunt, non autem illi, nisi fortè ad aliquod malum v. g. scandalum, vel dissidium vitandum, vel ut paulatim sic tolerati convertantur ad fidem, ut cum S. Thom. l. cit. notant Sylv. V. Judæus q. 6. dict. 3. Vivian. in c. 7. circ. med. b. tit. Pithing hic num. 14. fin. Ad 3. disparitas est; quia majus periculum perversionis inducunt Hæretici, quàm Judæi, cum vix auditum sit, aliquem à Christianis ad Judæos transire.

20 Dub. 2. an, & quousque Christianis prohibita sit communicatio cum Judæis, & Infidelibus in humanis, & Politicis? 19. 1. prohibentur Christiani cohabitare cum Judæis can. nullus 13. caus. 28. q. 1. & c. Judæi 5. b. tit. & multo magis contrahere cum ipsis Matrimonium can. cave 15. cum seqq. q. cit. l. ne quis 6. & l. seq. C. b. tit. imò Matrimonia, cum Judæis, & Paganis inita, ob disparitatem cultus sunt irrita, ut patet ex Concil. Nicæn. can. 67. & 69. Quodam tamen quis ita

firmus sit in Fide, ut ex ejus cum Judæis, & Infidelibus conversatione non timeatur ejus subversio, sed potius ex hoc sperari possit Infidelium conversio, talis, extra Matrimonium, non prohibendus esset communicare cum illis: unde prohibitio hæc cohabitationis juxta S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 9. Sylv. V. Judæus q. 1. dict. 1. Sanch. l. 2. c. 31. n. 2. solum intelligi debet de infirmis, de quibus timeri potest. Probabile tamen existimat Palao tr. 4. D. 2. p. 9. n. 7. adhuc familiaritatem prohiberi, etiam si in casu particulari cesset periculum subversionis, aut scandali; quia Lex non casus singulares, sed ea, quæ communiter contingunt, respicit: & propterea Suar. D. 18. de Fid. sect. 6. n. 6. solum putat, familiaritatem cum Judæis permitti ipsi duntaxat personis in Fide ita firmis, ut Infidelium eorum conversio specialiter ipsis commissa sit.

2. Prohibetur Christianis ingressus, & usus ejusdem balnei cum Judæis can. nullus cit. ubi transgredientibus imponitur poena depositionis, si Clericus sit; Excommunicationis, si Laicus, non ipso facto, sed ferenda, ut colligitur ex can. cit. V. excommunicatur, quod hominis actionem significat, Excipitur, si id exigat necessitas v. g. sanitatis recuperandæ; nam hoc casu, si scandali, & perversionis periculum absit, id esse permittit existimant Sanch. l. 2. moral. c. 31. n. 11. Pithing hic n. 2. v. tertio, Wieselner ibid. n. 8. Imò Phylarc. de Offic. Sacerd. tom. 1. p. 2. l. 3. c. 12. Sanch. n. 11. cu. Palao p. 9. n. 12. putant, non esse absolute prohibendum Christiano uti balneo, quo Judæi utuntur, etsi istud causâ solius recreationis heret, dummodo Christianus non accedat lavari cum Judæo, aut propter Judæum ex intentione, & conventione, neque huic in balneo se familiarem exhibeat; quia can. nullus cit. solum prohibetur Christianum cum Judæo in eodem balneo lavari, ut vitetur eorum inter se familiaritas, at non dicuntur simul lavari, ita, ut familiaritas aliqua contrahatur, quando prædicto modo se in eodem balneo lavant, sicut non dicuntur simul furari, qui non tanquam socij, nec ex conventionem inter ipsos inita, sed casu ingrediuntur separatim simul vineam ad furandum. Ex quo sequitur, nequitiam teneri expectare Christianum, aut abstinere à balneo casu, quo viderit Judæum prius ingressum in balneum, aut postquam ipse ingressus est prior, supervenientem. Palao l. cit.

3. Non possunt Christiani uti Medicis Judæis, aut Medicinis, quas hi præpararunt can. nullus cit. & Const. Gregor. XIII. incipit Aliis pie edita 1581. Unde non poterit Christianus extra casum necessitatis permittere, ut Judæus illi venam secet, Chirurgi officium exerceat, vel alias Medicinas applicet; secus verò, ut barbam radat, aut capillos tondat; quia hæc nupsiam prohibentur,

tur, cum non sit Medicinarum applicatio, Sanch. c. 31. cit. n. 9. Palao n. 11. Similiter non est prohibitum emere Medicinas à Judæo, si illas non præparet, vel saltem non applicet; quia, ut *infra* n. 34. dicam, contractus Emptionis Venditionis, & alios specialiter non prohibitos Christianis cum Judæo celebrare potest, nec specialiter prohibetur emptio Medicinæ. Imò si nullus alius Chirurgus, aut Medicus æquè peritus haberi posset, licitum foret uti etiam operâ Judæi Medici; tunc enim obligatio Legis Ecclesiasticæ ex benigna interpretatione mentis Legislatoris cessat, Sylv. V. *Judæus* q. 1. *dict.* 4. Sanch. c. 31. n. 8. Pirhing *hic* n. 2. §. *secundò*, Engl n. 7. Schambog. n. 8. Wiestner n. 8. *fin.* Reiffenstuel n. 10. Eadem necessitas juxta Sanch. l. cit. foret, si morbi gravitas multis Medicis indigeret, & non esset copia tot Catholicorum; tunc enim perinde est, ac Christianis non esse sufficientes pro eo morbo. An verò sicut Christianus extra casum necessitatis prohibetur admittere Judæum sibi applicantem medicinam, ita etiam idem Christianus prohibetur medicinas applicare Judæis, ambiguarum quæstionis est. *Affirmat* Sanch. n. 10. quòd eadem sit ratio prohibitionis. Sed probabilius negat Palao n. 11. cit. quia quando Christianus curatur à Judæo, ratione beneficii accepti procurat se magis familiarem, & gratum ostendere, quam familiaritatem non contrahit, quando ipse curat; conf. non est eadem ratio prohibitionis, & si esset, prohibitio non est extendenda extra casum comprehensum in verbis Legis.

4. Prohibentur Christiani Judæos invitare ad convivia, & ab his præparata accedere *can. omnes* 14. *caus.* 28. q. 1. tum quòd familiaritas, quæ in convivijs contrahitur, periculum perversionis afferat; tum quòd Judæi discretionem ciborum superstitiosè faciant, & hanc ipsorum superstitionem Christianus convivia illorum accedens, videatur approbare, vel si more suo vivat, contemptui apud Judæos exponit Religionis Christianæ sanctitatem, *Gloss. in can. cit. V. omnes*, Turrec. *in can. nullus cit. n. 4.* Abb. *in c. quàm sit* 10. h. *tit. n. 2.* Sylv. V. *Judæus* q. 1. *dict.* 2. Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 3. Sanch. c. 31. n. 7. Conink D. 18. n. 196. Palao p. 9. n. 13. Pirhing *hic* n. 3. §. *quintò*. Wiestner n. 9. Reiffenstuel n. 15. *Neque obstat*, quòd Christianis permittitur sit colloquium cum Judæis; nam major familiaritas contrahitur in convivio, quàm in colloquio, & facilis quis inter epulas decipitur *arg. can. unusquisque* 8. *caus.* 22. q. 4. ubi Herodes caput S. Joannis Baptistæ promissit inter Epulas saltatrici puellæ, vix promissurus, si inter epulas non contigisset. Schambog. *hic* n. 9. Neque id tantum procedit de convivijs, sed etiam extenditur, ut nec liceat adire eorum nuptias, ludos, aut choreas cum eis

R. P. Schmalzgruebner L. V. T. I.

agere; quia per hæc non modica contrahitur familiaritas, Azor c. 22. cit. q. 3. *fin.* Sanch. n. 17. Palao n. 13. *fin.* Barbof. *in c. 5. b. tit. num. 8.* Pirhing *num.* 5. Et procedit ulterius, ut neque cum Sarracenis, aut alijs Gentibus liceat Christiano convivia, ludos &c. celebrare; quia etsi isti non contineantur verbis Edicti, sive Constitutionis *can. omnes cit.* continentur tamen sententiâ; quia & ipsi hodie cibos discernunt, sive Judæizant. *Gloss. in can. omnes cit. V. Judæorum*, Sylv. q. 1. cit. *dict.* 2. Pirhing. n. 4. §. alij communiter. Bene tamen notat Palao l. cit. §. *adverto*, prohibitionem hanc intelligendam solum de convivio formali, in quo Christianus vel invitat, vel invitatur; secus, si nulla intervenerit invitatio. Et hinc licet à Judæo caupone Christianus cibos emit; item licet in hospitio divertens apud Judæum cauponem in eadem mensa cum illo, vel cum alio Judæo in idem hospitium casu diverterente sibi appositos absumat. Sanch. c. 31. n. 13. §. *trib. seqq.* Bonacin. D. 13. q. 2. p. 5. *cas.* 5. Palao n. 13. cit. §. *adverto*. Pirhing n. 3. §. *inde*, Engl n. 7. Schambog. n. 9. Wiestner n. 9. Reiffenstuel n. 15. qui cum Sylv. V. *Judæus* q. 1. *dict.* 2. Barbof. *in c. 10. b. tit. n. 1.* §. 2. Vivian. *ibid. pr.* Vallens. *hic* n. 4. Zæf. *ibid. n. 4.* etiam excipiunt Clericos, & Religiosos; nam his, præsertim, quando Fidem Christianam prædicare volunt, Judæorum, & Gentilium convivia, aliæque politicam communicationem spectantia non prohibentur; quia alijs non possent ita facile eos lucrari. Atque ita intelligi debet, quod dicitur *can. ad mensam* 24. *caus.* 11. q. 3. ubi permittitur accessus ad mensam Paganorum. *Neque obstat*, quòd ibi tantum sermo sit de Paganis; nam idem ob identitatem rationis etiam dici debet de missis ad conversionem Judæorum, & aliorum infidelium procurandam, Sanch. n. 16. Pirhing n. 4. §. *excipiuntur*.

5. Prohibentur Christiani famulari ²⁴ Judæis c. *Judæi* 5. & c. *ad hæc* 8. h. *tit.* qui textus cum servitij assidui in domibus Judæorum meminerint, hinc nonnulli cum Coninck *dub.* 12. n. 171. Bonac. D. 3. q. 2. p. 5. n. 2. §. *primus casus*, Palao p. 9. cit. n. 15. Wiestner n. 10. *hic*, & alijs putant, Christianis permittitur esse, ut servire possint Judæis extra ipsorum domos, ex ratione; quia ratio prohibitionis potissima est periculum perversionis, quod cessat in famulatio extra domum præstito, modò talis famulatus non sit diuturnus, & assiduus. Verum alij cum Sylv. V. *Judæus* n. 3. *dict.* 1. Azor c. 22. q. 7. Sanch. c. 31. n. 20. Barbof. *in c. ad hæc* cit. n. 4. Gonzal. *ibid. n. 1.* Pirhing *hic* n. 6. Schambog. n. 12. Reiffenstuel n. 12. Vincent. *Petra tom. 3. comment. fol. 20. n. 10.* censent, non licere Christiano Judæis servire sive in domo, sive extra illam, sive assiduò, & frequenter, sive rarò; quia

P 2

non

non propter solam familiaritatem vitandam illud prohibitum est, sed etiam ne Judæi superiores sint Christianis, & filij liberæ serviant filijs ancillæ contra dictum Apostoli: & hinc quando in *c. adhec cit.* dicitur, ne *Judæorum servitio se Christiani assidue pro aliqua mercede exponant*, subintelligi debet *maximè si assidue*. Non tamen prohibitum est Christiano locare operas suas Judæis sive in domo, sive extra domum illorum, dummodo Judæi non sint assidue præsentés; nam si essent assidue præsentés, illis quodammodo intervirent Christiani: si verò sint absentes, tunc possunt Christiani colere agros illorum, vel aliquod ædificium in illorum utilitatem fabricare, ut colligitur ex *c. mutorum 2. b. tit.* etiamsi Judæus aliquando veniat ad inspiciendum ædificium, vel agriculturam; quia tunc non censetur moraliter præsens esse, sicut si continuò assisteret operario. Multo minùs Christiano interdicitur est locare Judæis res suas, v. g. curus, animalia &c. Azor *c. 22. q. 8.* Sanch. *c. 31. n. 21.* Pirh. *n. 6. fin.* Schambog *n. 13.* Petra *l. cit. n. 11.* *Dubitari potest*, an sicut Christianus non potest famulari Jæzo, ita nec possit uti Judæo famulo? quod dubium distinctione solvitur; nam ita habere eum famulum nequit, ut fiat ejus domesticus, & familiaris *can. sepe 12. & duob. seqq. caus. 28. q. 1.* fecus potest *c. etsi 13. b. tit.* Sylv. *v. Judæus q. 3. dist. 1.* Sanchez *n. 6.* Pirhing *n. 2. v. hinc insertur.* In quo dispar est ratio cum Sarracenis, & alijs infidelibus; nam hos tanquam servos habere intra eandem domum non est prohibitum Christianis; & ratio disparitatis est; quia Judæi sunt magis obstinati, & difficiliter convertuntur, magisque periti sunt ad subvertendum, quàm Gentiles. Sylv. Sanch, Pirh. *l. cit.* & praxis ubique recepta.

25 6. Non licet Christianis mulieribus nutrire, & lactare liberos Judæorum *c. Judæi, & c. adhec cit.* quod iterum procedit probabilis, etiamsi hoc faciant extra illorum domos; quia parentes ob amorem prolis sæpe illam invifunt, & sic periculum perversionis manet, etiam quando nutriuntur extra domum Judæorum. *Conf. ex Const. 3. Pauli IV. incipit Cum enim, & Const. 70. Gregorii XIII. incipit antiqua.* ubi prohibitio habendi Nutrices Christianas est facta absque ulla mentione domus, adeoque secundum has Constitutiones prohibitio procedit sive in domibus Judæorum, sive extra. Unde dum *c. adhec cit.* dicitur *in domibus eorum*, ut vitetur correctio Jurium, subintelligi debet *maximè*, ita, ut hæc verba addita sint non gratiâ restringendi prohibitionem, sed quia infantes frequentius in domo parentum nutritri solent. Azor *c. 22. q. 9.* Sanch. *c. 31. n. 19.* Barbof. *in c. 8. h. tit. n. 4.* Gonzal. *ibid. n. 1.* Pirhing *n. 7.* Schambog *n. 11.* *Excipiunt DD. cit.* duplicem casum: unus est, si tali

modo Infantes Judæorum nutritri possent extra domum, ut vitaretur familiaritas cum Judæis; alter, si parentibus essent destituti, vel propter nutricis inopiam essent in periculo vitæ; tunc enim licitum id foret, vel saltem posset dispensare Episcopus, ita tamen, ut prohibeat omnino quodcumque commercium cum ipsis Judæis, & omnino separatæ Nutrices Christianæ existant, & infantes in proprijs domibus nutriant, & retineant, prohibendo Judæis, ne ad illas accedant. Pignatell. *tom. 4. consult. 190. n. 22.* Extra hos casus, si Judæi Nutrices (idem est de Servis, & Famulis Christianis) non dimiserint, possunt Christiani inhiberi sub pena Excommunicationis *c. Judæi 5. & c. etsi 13. b. tit.* absolventi tamen sunt ab hac Excommunicatione, quamvis iteratò huic prohibitioni contravenerit, si cum debitis circumstantijs absolutionem petant, ut resolvit *S. Congr. Conc. 25. Jun. 1639. ad 2.* apud Petram *tom. 3. comment. fol. 21. n. 7.*

Porro circa communicationem fidelibus²⁶ modò explicato prohibitam, tria sunt advertenda. 1. Communicatio hæc, excepta cohabitatione, & invitatione ad convivia, non est prohibita quoad alios Infideles, prout notant Sylv. *v. Judæus q. 3. dist. 1.* Sanch. *c. 31. n. 25.* Pirhing *n. 7. coroll. 2.* tum quia *c. Judæi 5. b. tit.* calus cohabitationis, & invitationis specialiter exprimitur, & extensio fit ad infideles, quod non fit in alijs casibus, non obscuro indicio, quod in his prohibitio non procedat; tum verò quia Judæi magis odibiles sunt Ecclesiæ, item quia obstinatiores sunt, & magis periti ad pervertendum, quàm alijs Gentiles. 2. Communicatio hæc non prohibetur Fidelibus in poenam Infidelium, sicut prohibetur cum Hæreticis in poenam istorum; quia cum Infideles sint extra Ecclesiam, adeoque extra Jurisdictionem illius, non possunt ab hac spiritali Judicio puniri, privando illos directè communicatione fidelium: sed communicatio hæc prohibetur fidelibus ob periculum perversionis ex illa ipsis imminente; & sic indirectè solum prohibitio infideles afficit. Pirhing *n. 1. dist. 3.* In casibus, in quibus quasi continua, & nimia familiaritas cum Judæis contrahitur, ac Fidei dignitati detrahitur, ut est habitare cum illis, famulari iisdem domesticè in quibusvis ministerijs, eos in officijs publicis tolerare &c. est peccatum mortale. At verò in alijs communicare, si absit contemptus, & scandalum, & periculum perversionis saltem justa accedente causa, excusari à mortali potest. Sanch. *n. 26.* Pirhing *n. 8. Coroll. 3.* *Excipit Armill. v. Judæus n. 3.* elum Azymorum Judæi, qui semper peccatum mortale est extra casum necessitatis.

Dub. 3. quamam Judæis, Christiano²⁷ rum Principum potestati, & imperio subiectis, Jure tam Canonico, quàm Civili sint interdicta? 3. 1. ne habeant Nutrices, ob-

obstretices, & famulos Christianos, prout dictum est n. 24. & 25.

2. Ne aliquo officio publico fungantur inter Christianos, aut Jurisdictio in hos ipsi committatur c. cum sit 16. b. tit. & l. fin. pr. c. eod. Et hinc si inter hos, & illos orientur lites, etiam cum Judæi à Christianis conveniuntur, non à Senioribus Judæorum, sed ab Ordinarijs Judicibus Christianis, & secundum Imperialia, & Provincialia istorum Jura sunt dirimendæ l. Judæi 8. C. b. tit. Sylv. V. Judæus q. 4. dict. 9. Laym. l. 2. tr. 1. c. 17. n. 5. fin. Gonzal. in c. 16. cit. n. 8. Schambog. hic n. 21. König n. 7. Wiestner n. 13. Reifensuel n. 23.

3. Ipsi, & alij Infideles non possunt institui hæredes à Christianis: quod primo quidem inductum jure duntaxat fuit in Episcopis, & Clericis can. sanè 6. v. multi caus. 24. q. 2. c. si quis 5. & c. inter eo 6. de Hæretic. sed postea consuetudine passim receptum est etiam in Laicis Christianis: quod ita verum est, ut ne consanguineis quidem, & fratribus, siquos in istis habent, aliquid possint testamento relinquere, extra casum extremæ, aut gravis necessitatis. Sylv. V. Judæus q. 1. dict. 6. Suar. D. 16. de Fid. sect. 6. n. 9. Sanch. l. 2. mor. c. 31. n. 22. Palao tr. 4. D. 2. p. 9. n. 16. Wiestner hic n. 15.

4. Non permittuntur Judæi retinere mancipia, & servos Christianos: ubi tamen distinguendum est inter Servos Adscriptitios, & Originarios, & inter Servos propriè ditos; nam Servos Adscriptitios, & Originarios habere non prohibentur c. multorum 2. b. tit. Sylv. V. Judæus q. 2. dict. 2. Sanch. c. 31. n. 21. Vivian. in c. 2. cit. pr. Barbof. ibid. n. 2. Wiestner hic n. 12. Vincent. Petra tom. 3. comment. fol. 22. n. 12. quia non sunt propriè Servi, nec præstant Judæis servitium personale, sed solummodo possidentur ab eis conseq. enim ruris, seu fundi, cui adscripti sunt, adeoque est Servitium merè reale, quo pacto possunt Christiani Judæis se vivere. Sanch. num. 21. cit. Hinc non sunt audiendi, qui cum Joan. de Plat. in l. quemadmodum n. 9. v. sed quia C. b. tit. putant non esse permissum Judæis emere fundum, habentem Adscriptitios Christianos, ita, ut venditio facta sit nulla. Contrà Christianos Servos propriè tales Judæi habere prohibentur c. præsentii 1. c. Judæi 5. & c. fin. b. tit. ubi istos, si ante Baptismum susceptum eos emerint, post conversionem intra tres menses justo pretio jubentur vendere Christianis, ne alàs sine pretio ad libertatem veniant: quod constitutum est ob favorem Fidei, & perversionis periculum. Imò ob istas causas quilibet Christianus Princeps subditos suos Infideles potest reddere incapaces potestatis Dominicæ in fideles, ut docet S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 10. Laym. l. 2. tr. 1. c. 17. num. 6. Wiestner num. 12. cit. Dixi Subditos suos Infideles; nam Infideles non subditos Princeps Christianus, aut Ecclesia potestate dominica in Servos Christianos privare nequit; tum quòd ostendi non possit, unde acceperint hanc potestatem; tum quòd ipsa S. Scriptura jubeat parere dominis discipulis, & his non obediens DEI ordinationi dicantur resistere Rom. 12. v. 1. Ephes. 6. v. 1. & 1. Petr. 2. v. 13. Navar. Man. c. 17. à n. 103. Covar. Reg. peccatum p. 2. §. 11. n. 6. Suar. D. 18. sect. 5. n. 3. & 10. Coninck D. 18. de fid. dub. 10. concl. 1. 3. & 4. Palao tr. 4. D. 2. p. 8. n. 9. Wiestner hic n. 14. Excipitur, si Servus talis esset in periculo perverſionis valde propinquo; nam hoc casu eximi fidelis à servitute domini infidelis possit, ut cum DD. cit. tradit Palao l. cit. n. 10.

5. Interdictum est Judæis, ut ostia vel fenestras in die Parasæves, seu Veneris Sancto apertas habeant, sed clausas tenere debent tota illa die c. quia super 4. b. tit. Ratio est, quia tunc consueverunt deridere Christianos in contumeliam Creatoris, Gloss. in c. cit. V. aperta. Imò totâ hebdomadâ Sanctâ in publicum prodire prohibentur c. in nonnullis 15. v. in diebus eod. solebant enim his diebus ornatiores, & hilariores procedere, Christianis illudere, qui illo tempore mortem Servatoris lugent. Eodem cap. pr. præcipitur, ut Judæi, & Saraceni, in Provincijs Christianorum degentes, habitu distinguantur à Christianis: quod Decretum in Italia, aliisque Provincijs strictè observatur, non item in Germania, quamvis deberet, juxta Ordin. Polit. Tit. 22. ubi statuitur, ut Judæi circum flavum in veste, aut pileo suo patenter ferant, ex quo à Christianis discernantur. Insuper Paulus IV. ut Petr. Matth. in 7. Decret. l. 5. Tit. 1. c. 4. referret, eosdem Judæos etiam habitatione, & cæteris privilegijs à Christianis discriminari voluit.

Dub. 4. quænam Jura Judæis, inter Christianos degentibus, & legitime in tutelam receptis, jure communi concessa, seu permilla sint, & quæ contra illos fieri sint prohibita? 1. non possunt inviti, & nolentes ad Baptismum suscipiendum compelli c. sicut 9. pr. h. tit. ubi ratio datur, quia Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptismum non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire: de quo infra latius n. 42.

2. Nullus Christianorum sine judicio Sæcularis potestatis Judæum aliquem occidere, vel vulnerare, vel pecunias suas ipsi auferre præsumat c. sicut cit. Ratio est, quia nulli permissum est occidere, vel pœnam infligere, nisi cui ex officio id commissum est can. miles 13. can. cum minister 14. & can. qui malos 29. caus. 23. q. 5. & pœna non est inferenda, nisi per Judicem, Gloss. in c. sicut cit. V. sine judicio.

32. 3. Nullus præsumat bonas consuetudines Judæorum immutare, præsertim in festiuitatibus suis celebrandis nemo eos perturbet fustibus, aut lapidibus *c. sicut cit.* modò nihil faciant in opprobrium Christianorum. *Ex quo sequitur*, Judæos liberè posse celebrare Sabbata, & alia putatitia sua Sacra, ita, ut illo tempore in jus vocari aut aliter impediri non valeant *l. in festiuitatibus 2. & l. Judæos 11. C. b. tit. König hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 20.*
4. Nemo coacta seruitia ab eisdem exigat, nisi quæ ipsi tempore præterito face-re consueverunt, vel ad quæ se sponte offerunt, vel quæ Jura præcipiunt *c. cit. v. neque aliquis, Host. ibid. V. consueverunt.*
33. 5. Nemo Cœmeterium Judæorum mutilare, i. e. perumpere, vel destruerè, aut invadere, siue obtentu pecuniæ humana corpora effodere audeat: si quis verò contra hoc Decretum præsumpserit facere, honoris, i. e. Dignitatis, siquam habet, & officij sui periculum, seu jaçturam patiatur, aut excommunicetur, nisi condignè satisfecerit *c. sicut cit.* ubi Gloss. *fin. Abb. in fin. ibid. Pirhing hic n. 26. fin.* notant, in optione Judicis esse, quam velint ex his poenis reo imponere, si nolit satisfacere, poenam privationis, an Excommunicationis.
34. 6. Judæi legitimè recepti frui valent jure Civium aliorum. *Mynsing. cent. 5. obs. 6. ita*, ut rerum dominia non tantùm habere, sed de ijs etiam tam inter vivos, quàm mortis causâ liberè disponere, Emptionis Venditionis, & alios quosvis contractus inter se, & cum Christianis inire, Matrimonia inter se ritu suo contrahere, actiones instituere, & excipere queant &c. *Alex. vol. 3. cons. 71. Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 4. Sanch. l. 2. mor. c. 31. n. 23. Befold. Thesaur. præd. V. Juden König hic n. 5. Reiffenstuel ibid. n. 21. & alij communiter; quod confirmatur universali consuetudine, quæ est optima Legum interpretis.*
35. 7. Siqui Judæi, vel Sarraceni ad Fidem Christianam sint conversi, possessionibus, & bonis suis nullatenus spolientur, cum melioris conditionis debeant esse ad Fidem conversi quam ante fidem susceptam, ut dicitur *c. Judæi 5. v. si quis b. tit.* Si verò secus factum fuerit, principibus, seu Magistratibus locorum injungitur *c. cit.* sub poena Excommunicationis, ut partem hæreditatis, & omnium bonorum suorum eis integrè faciant exhiberi, & restitui. *Ex quo sequitur*, sic conversos retinere Jura successionis erga parentes, & alios Agnatos, eisque succedere, sicut priùs. *Abb. in c. cit. n. 2. Barbof. ibid. n. 6. Honor. hic n. 24. §. 26. Pirhing n. 27. coroll. 3. König n. 8.*
36. Dub. 5. quomodo, & à quo Judæi delinquentes possint, ac debeant puniri? *v. distinguendum esse inter delicta; nam si in contemptum nostræ Religionis aliquid fa-*

ciant, puniri possunt etiam ab Ecclesia, & Inquisitoribus, prout constat ex *Const. Gregorij XIII. incipit Antiqua*, & est inter Constitutiones ipsius 70. non tamen poena Excommunicationis; quia non sunt membra Ecclesiæ, cons. separari ab ista per Excommunicationem nequeunt: nisi indirecè prohibendo Christianis, ne communionem cum Judæis habeant, & sic privando illos communionem Christianorum. *Pirhing hic n. 30. coroll. 2.* Quoad alia delicta de Jure communi coèrceri debent, non ab Ecclesia, quippe cujus Jurisdictioni spiritali non subijciuntur, sed à principibus, & Magistratibus Christianis, in quorum territorio degunt *c. postulasti 14. b. tit. Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 11. Pirhing hic n. 30.* Quodsi verò Judex Sæcularis in hoc deficeret, à Judice Ecclesiastico per Censuras ad id compellendus esset *c. cit.*

Et hoc modo Christiani Magistratus ³⁷ adversus Judæos possunt procedere usque ad ejectionem, & extirpationem illorum; quamvis enim legitimè receptos, si pacificè, & honestè vivant, pro arbitrio ex territorio, & ditone sua non possint ejicere, ut Decian. *tr. crim. l. 5. c. 11. Vafq. Illustr. Contr. c. 8. n. 12. Barbof. in c. 9. cit. n. 4. Pirhing hic n. 31.* & alij advertunt; ex justis tamen causis propter eorum sacrilegia, vel alia gravia crimina ejici, & extirpari possunt; quia si abutantur gratiâ, & privilegijs, merentur illa amittere, prout defacto ex multis Regnis, & Provincijs ejectos fuisse refert *Barbof. in c. 9. cit. n. 5.*

Contra Christianos, qui ad ritus Judæorum transeunt, uti & contra fautores, & receptatores eorum, procedere possunt Inquisitores, sicut contra Hæreticos, & horum fautores &c. *Vincen. Petra tom. 3. comment. fol. 454. n. 3. §. 4. & statuit Clem. IV. 7. Cal. Aug. 1267. Gregorius X. Const. 2. Nicolaus IV. Const. 1. Gregorius XI. Const. 2. Paulus III. Const. 32.* ubi extenditur hoc etiam ad Judæos, qui ad lumen Fidei Christianæ conversi revertuntur ad priorem perfidiam: & par est ratio de Sarracenis ad Fidem conversis, si redeant ad Sarracenos. *Petra l. cit. n. 6. §. 7.*

Et tunc hoc verum, etiamsi coacti, ³⁹ & inviti Baptismum susceperint, modò coactio non fuerit absoluta, seu præcisâ, & omnimoda; nam coacta voluntas est voluntas: ut adeo sic Baptizatus jure compellatur veram tenere Fidem, ne, ut *can. de Judæis 5. dist. 45.* dicitur, *nomen Domini blasphemetur, & fides, quam susceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.* Et propterea in *Concil. Later. IV. can. 70.* consultò cautum est, ne Judæi, ad Fidem conversi, quidquam de Judaicis superstitionibus retinere sinantur. Ad idem collimasse videtur *Paulus IV. Const. 32. cit. §. 4.* dum Episcopus monuit, ut operam dent, ne (Judæi con-

ver-

verſi) cum alijs Judæis, ſeu Infidelibus, ſaltem per longum tempus, converſentur, ne, ſicut quandoque contingit, ad infirmitate curatis modica occaſio ad priſtinam damnationem recidivam efficiat.

40 An verò ab Eccleſia ad pœnam Hæreticorum procedi etiam poſſit adverſus Judæum, qui volens baptizatus eſt, ſed invalidè ex defectu materiæ, aut formæ, vel intentionis Miniſtri, dubitari poſſet: in quo dubio certum eſt, ſi non conſtet de invaliditate Baptiſmi, talem reputandum pro Apoſtata, non tantum quoad DEUM ratione Baptiſmi Flaminis, ſed etiam quoad Eccleſiam, quæ præſumit illum validè baptizatum, quamdiu de invaliditate non conſtat. Idem eadem ex ratione dicendum eſt, ſi Judæus fictitiè accedat ad Baptiſmum, qui præſumetur validus, quoſque non probatur defectus intentionis in ſuſcipiente. *Neque obſtat*, quòd Eccleſia in neminem *judicium* exerceat, qui non priùs in ipſam per Baptiſmi januam fuerit ingreſſus, ut ait *Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de Pœnit.* nam hoc procedit tantum, ſi appareat aliquem nunquam fuiſſe baptizatum, aut Baptiſmum invalidè ſuſcepiffe.

41 *Controverſia* eſt, quando præſumptio validitatis Baptiſmi ceſſat, quòd conſtet de defectu materiæ, formæ, vel intentionis. Affirmant nonnulli graves DD. & in his *Farin. prax. crim. q. 178. n. 135. Dian. p. 4. tr. 8. reſol. 78. Gonzal. in v. 4. de Apoſtat. n. 4.* & putant etiam contra talem, tanquam contra Apoſtatam procedi poſſe ab Eccleſia: quibus favere videtur S. Auguſt. *l. un. de Baptiſm. contr. Donatiſt. c. 3.* ubi invalidè baptizatos, deficientes à Fide, Hæreticos vocat, dum aſſerit, nonnullos Hæreticos eſſe denuo in Eccleſia recipiendos ſine novo Baptiſmo, nonnullos verò denuo baptizandos, & utroſque eſſe veros Hæreticos.

42 Sed dicendum, invalidè baptizatum, etiamſi credat ſe validè baptizatum eſſe, non poſſe puniri tanquam Hæreticum, ſi à Fide reſiliat. Ita *Sanch. l. 2. mor. c. 7. n. 34. Suar. D. 21. de Cenſur. ſeſſ. 2. n. 4. & D. 19. de Fid. ſeſſ. 5. n. 8. Palao tr. 4. D. 3. p. 2. n. 20. Vincent. Petra tom. 3. comment. fol. 456. n. 19.* Ratio eſt, quia Baptiſmus Flaminis operatur quidem, ut, quis in foro interno, & coram DEO ob fidem Sacramenti, per quam Chriſto unitur, fidelis fiat, adeoque ſi à fide recedat, in eo foro evadat Apoſtata: non tamen eundem fidelem, & ſi revertatur ad errores ſuos, Apoſtatam facit in foro externo Eccleſiæ, ut propterea ab hac ſit punibilis; nam ad hoc requiritur, ut ſubjectus ſit Jurisdictioni Eccleſiæ, adeoque ut ſit hujus membrum viſibiliter aggregatum ejusdem corpori. talem non facit Baptiſmus invalidè collatus, ergo ceſſante præſumptione de hujus valore, Jurisdictione Eccleſiæ circa ſic baptizatum ceſſat. *Auſtoritas S. Aug.* in contrarium allegata intelligi debet, ut ta-

les ſint Hæretici coram DEO, non autem, ut puniri poſſint ab Eccleſia, ut notat *Delben. de Offic. Inquiſ. p. 1. dub. 2. ſeſſ. 1. coroll. 1. n. 6.*

Multo minùs puniri poſſunt Hæretico-
rum pœnis Catechumeni renuentes baptiza-
43 ri, etſi ob Baptiſmum Flaminis poſſint eſſe Hæretici in foro animæ, ut contra *Alphonſ. de Caſtr. de juſt. Hæret. punit. l. 1. c. 8. q. 3. tenent Farin. q. 178. cit. n. 131. Delben. dub. 2. cit. petit. 1. n. 5. cum ſeqq. Petra fol. 457. n. 20.* Puniri tamen poſſunt extraordinariè propter injuriam, quam Eccleſiæ faciunt, *Pafſerin. in c. 13. n. 10. de Hæret. in 6. Delben. petit. 1. cit. coroll. 1. n. 28. Petra fol. 457. cit. n. 21.*

Idem dicendum de eo, qui non ob-
ſtante, quòd ſciat, nunquam ſe eſſe bapti-
44 zatum, ſe tamen pro baptizato gerit, & pro tali ab omnibus ſe haberi vult; nam ſi conſtet, eum baptizatum non eſſe, tanquam Apoſtata puniri non poteſt, licèt poſtea, mutato animo, ſe gerat pro non baptizato, ut rectè tenet *Card. de Lug. de Virt. Fid. D. 20. ſeſſ. 4. S. 1. n. 146.* quem citat, & ſequitur *Petra l. cit. n. 24.* aliàs tamen eſt graviter puniendus ratione delicti, quem admodum puniuntur Judæi, dum noſtram Religionem lædunt, ex *conſt. Gregor. XIII. 70. incipit Antiqua.* Nec abſimiliter ſentiendum de eo, qui verè Baptiſmum nunquam ſuſcepit, ſi deinde conſtet non eſſe baptizatum. *Petra n. 25.*

Quæritur 3. quanam Chriſtiani Ju-
re Canonico interdicta ſint circa Sarracenos,
ſeu Paganos, & alios Infideles? *Ex I.*
prohibentur Chriſtiani etiam extra belli tem-
pora Turcis, aliſque Infidelibus deferre,
aut vendere arma, aliæque belli Inſtrumenta,
& materialia: quod delictum utroque Ju-
re graviffimis vindicatur pœnis; nam *Jure*
civili ejusdem rei capite puniuntur, & con-
fiſcatione bonorum *l. ſin. C. que res exportar.*
Et. & additur ratio; quia *pernicioſum Ro-*
mano Imperio, & prodium proximum eſt
Barbaros, quos indigere convenit telis eos,
ut validiores reddantur, inſtruere. *Jure ca-*
nonico autem ſunt ipſo facto excommunicati,
rerum ſuarum privatione mulctantur,
& capientium ſervi fiunt, ſunt infames, in-
teſtabiles, inhabiles ad quocunq; actus le-
gitimos, & hujusmodi ſententia per omnes
urbes maritimas diebus Dominicis, & Feſtis,
poſtquam conſiſterit de hujusmodi eorum te-
meritate, publicè innovatur *c. ita quorundam*
6. c. ſignificavit 11. §. illi quoque c. ad liberan-
dum 17. h. tit. & Extrav. un. Joan. XXII. cod.
Abſolutio ab hac Excommunicatione per *Ex-*
trav. 1. int. comm. cod. reſervatur Summo
Pontifici: quæ eis non indulgetur, niſi tan-
dum in ſubſidium Terræ Sanctæ de ſuo
transmiſerint, *quodſi forè ſolvendo non fue-*
runt, ſic aliàs reatus caſtigari debet, quòd in
pœna ipſorum alijs interdicitur audacia ſimilis
preſumendi, ut dicitur c. ad liberandum cit. in
ſin.

fn. Innovatur Excommunicatio hæc, & reservatio per *Bull. Can. cas. 7.* & cum priores textus tantum comprehenderint eos, qui deferunt arma ad Sarracenos, extenditur etiam ad illos, qui arma deferunt ad alios infideles non Sarracenos, & Hæreticos. Cujus ratio est, ne Christiani nominis inimici, nostris subsidijs, armisque instructi, ad bellum nobis inferendum expeditiores fierent. *Excipiant* aliqui casum, quo id fieret ad redemptionem fidelium apud eos captivorum, si hi aliter liberari non possent. Sed *Gloss. in c. 11. cit. V. aliquod commodum, Abb. ibid. n. 2. Pirhing hic n. 35.* probabilius tenent id fieri non posse sine speciali licentia Papæ, ne fraus aliqua committatur; nam facile prætereundum aliquis possit, se merces prohibitas deferre pro redimendis captivis, quibus tamen postea uterentur Sarraceni ad impugnandos Christianos: ideoque Excommunicationis sententiam non evadet.

46 2. Tempore belli, quod inter Christianos, & infideles geritur, eandem Censuram, à Jure inflictam, incurrunt non solum illi, qui comineatum, arma, aut alia belli subsidia, sed etiam qui merces quas-cunque ad eos deferunt; ne occasione commerciorum ipsedem prodantur arcana Christianorum consilia *c. quod olim 12. h. tit. & ibi Abb. n. 1. Barbol. n. 2. Vivian. ibid. fn. Palao D. 3. de Censur. p. 8. n. 2. Honor. hic n. 18. Pirhing n. 36. König. n. 11. Wiestner n. 27.* Extenditur etiam ad tempus, quo Treuga facta est inter Christianos, & Sarracenos *c. significavit 11. v. illi quoque h. tit.* quia qui Treugam facit, non facit pacem, nec desistit à bello nisi ad tempus. *Gloss. ibid. V. post treugam.* Quare quæ Christiani prohibentur ad hostes deferre tempore belli, prohibentur quoque tempore treugæ, seu induciarum deportare. *Azor p. 1. l. 8. c. 23. q. 16. Pirhing hic n. 35. v. secundo.* Porro ab Excommunicatione hac olim absolvere poterat Episcopus, cum Papa sibi absolutionem non reservaverit. *Gloss. in c. 12. cit. V. supponimus.* Hodie tamen ab ea absolvit solum Pontifex, cum sit Casus reservatus in Bulla Cænæ §. *ceterum à prædictis sententijs* ut notat *Gloss. marg. V. cit.*

47 3. Prohibetur sub eadem Censura Pontifici reservata, ne quis per se, vel per alios de rebus ad statum Christianæ Reip. concernentibus in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, nec non Hæreticos in damnum Catholicæ Religionis certiores faciat, illisque ad id auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præster, ut habetur in *cit. Bull. Can. cas. 7.* quod intelligendum est non tantum accessorie ad prohibitionem, ne arma ad ipsos deferantur, de quo *suprà n. 45.* sed principaliter, ut alijs *citt.* notat P. Eimman. *Correa Ideâ Consil. D. 6. n. 1345. Es duob. seqq.* Adeoque *procedit 1.* etiam si

non sit secutus effectus consilij. *Correa. cit. n. 1350.* cum Alterio *l. 5. D. 8. c. 10. col. 8.* Leand. à S. Sacram. *tom. 4. tr. 3. D. 7. q. 54.* & alijs: & dat rationem, quia in hoc ipso ea, quæ principaliter ratione sui prohibentur accessorie, quod ista simpliciter posita, & nullo effectu secuto, incurrant poenam, ista verò non nisi secuto effectu. *Procedit 2.* etsi consilium Christianus dederit Infideli, aut Hæretico jam parato ad inferendum damnum Christianis sine tali consilio. *Correa n. 1352.* cum Ugolin. *ad Bull. Cæn. c. 4. §. 2.* contra Bonacin, quia quòd Infidelis jam aliunde sit determinatus facit solum quòd consilium non sit causa moralis damni; id quod in casu præsentis non requiritur ad incurrendam Censuram, cum hæc lata sit in consulentes æquè principaliter. *Procedit 3.* ut nonnulli volunt, etiam de ijs, qui gravissimo vitæ, vel alterius damni metu coacti consilium, auxilium (ut remiges faciunt) Infidelibus, vel Hæreticis præstant in damnum Reip. Christianæ. *Sed melius* contrarium tenent, *Says, l. 3. c. 11. n. 18. Azor tom. 1. l. 2. c. 7. q. 6. Palao tr. 29. D. 3. p. 8. n. 22. Correa l. cit. n. 1358.* & alij apud istos; nam esto, sic cooperantes delinquant, & propterea potuerint ab Ecclesia Censurâ affici, verisimilius tamen est, quòd afficere istâ illos defacto noluerit, cum hoc videatur à pietate, & benignitate Ecclesiæ alienum, imò si cooperatio sit materialis tantum, & valde remota, ut remigum, ita coacti ex magis recepta sententia RR. teste *Correa n. 1367.* ne quidem peccant; quia Gratias, ex qua sola daretur obligatio, non obstringit cum tanto periculo proprio, præsertim quando probabile non est posse vitari damnum temporale proximi.

Dub. 1. num liceat Principi Christiano 48 no inire foedus cum Sarracenis, & Infidelibus auxilij contra fideles ferendi causâ? Affirmant *Abb. in c. 8. de Vol. n. 15. Oldardin. conf. 71. Marth. de Afflict. de Feud. tit. de Pace V. conventicula n. 32. Decian. tom. 3. conf. 20. Farin. prax. crim. q. 125. n. 99.* & alij apud *Corream Ideâ Consil. D. 6. n. 1404.* quod probant 1, exemplis adductis ex S. Scriptura; sic enim Abraham injit foedus cum Aner, Eschol, & Mambre infidelibus, David, & Salomon cum Hiram Gentili, Machabei cum Romanis. 2. fas est hostes propulzare doio, atque intidijs *can. Dominus 2. caus. 23. q. 2.* ergo multo magis auxilio Infidelium. 3. unusquisque jure id facere existimatur, quod ad sui tutelam facit, præsertim si justè timeat, quòd se aliter tueri nequeat *l. ut vim. 3. ff. de J. & f. l. scientiam 45. §. qui cum 4. & l. si quis 49. §. quod dicitur 1. ff. ad Leg. Aquil.* ergo & Princeps jure ab Infidelibus impiorat auxilium, quando id facit ob necessariam patriæ, ac Reip. conservationem. 4. fideles in bello justo juvare possunt ipsos Infide-

deles; sic enim Julianus Apostata sub se habuit Christianos milites, qui jussu ejus obsequabantur *can. Julianus 94. caus. 11. q. 3.* ergo vicissim Infideles etiam Fideles juvare possunt. 5. Ipse DEUS ad puniendam delicta Judæorum usus est, & sæpe etiam ad castigandos Christianos univit flagello Gentilium.

49 *Contrà* negativam defendunt Reinking *de Regim. sæcul. § Eccl. l. 2. class. 3. c. 3. a n. 63.* Alberic. *de Jur. Bell. l. 3. c. 19.* Arminus *in Aur. Bull. dist. 6. thes. 7.* Miler. *ibid. p. 2. dissert. 4. thes. 35.* Herm. *Fase. Jur. publ. c. 11. n. 157.* König *hic n. 13.* propter textus S. Scripturæ, in quibus DEUS conjunctiones, ac fœdera ejusmodi cum Paganis & Infidelibus severè prohibet *Exod. 23. fin. § 34. v. 13. § 15. Deut. 7. v. 2. Judic. 2. v. 2. Paralip. 16. 2. Corinth. 6. v. 14.* & alibi. Accedit, quia fœdera, & auxilia Infidelium Christianis sæpe fuerunt, & ferè semper sunt periculosa propter perversionis, invasionis, ac desertionis periculum, Certè Joannis Palæologi Imp. Orientis confœderatio cum Amurathe I. ipsi, & toti Graciæ extio fuit.

50 Sanch. *l. 2. mor. c. 31. n. 25.* incedit viâ mediâ, dum ait, si solam naturam spectemus, fas esse fidelibus, bellum justum gerentibus, advocare in adiutorium quoscunque Infideles, sicut licet uti ministerio Elephantorum; & aliorum: quia tamen rarè id fieri potest sine scandalo, & magna strage Religionis, morum, ac rei familiaris Christianorum, addit sæpe, & plerumque ejusmodi fœdera esse illicita. Consentire videtur Correa *Ideè Consil. D. 6. n. 1415.* § *seqq.* ubi distinguit, an Princeps Christianus per se, & cum solo auxilio fidelium contra alium Principem Catholicum gerere bellum possit an verò non. Si primum, vult nullo modollicitum esse uti auxilio Infidelium etiam ad bellum justum defensivum; quia ut defensio justa sit, fieri debet cum noaderamine inculpate tutelæ; quod hoc casu excederetur. Si secundum, concedit licitum esse uti auxilio Infidelium etiam in bello offensivo justo, quod probant argumenta primæ sententiæ, modò damna, & pericula, quæ ex tali confortio oriri solent, pro viribus caveantur: quod multo magis procedit in Infidelibus, qui tali Principi subiecti sunt; nam hi non ita libere audent tot sacrilegia in Religionis Christianæ injuriam committere, tum quia cohibentur metu supplicij, tum quia hoc ipsum existimant cedere in despectum sui Principis, & Ducis.

51 Dub. 2. an Judæi, Sarraceni, & alij Infideles cogi possint ad suscipiendum Baptismum, & Fidem Christianorum? Videtur respondendum affirmativè. 1. ob *can. jam verò 4. caus. 23. q. 6.* ubi Gregorius I. Januario Episcopo Calaritano mandat, ut subditum quandam suum infidelem tanto pensionis

onere gravet, ut ipsâ exactionis sue penâ compellatur ad rectitudinem (veræ fidei) festinare. 2. *l. calicolarum 12. c. b. tit.* præcipitur, ut Calicolaræ, ad Fidem Christianam converti renuentes, iisdem, quibus Hæretici, stringantur poenis. Hæretici autem ad Fidem Catholicam cogi possunt juxta dicenda *Tit. seq. n. 69.* ergo &c. Consentit *l. fin. §. si verò 3. c. de Pagan.* ubi infideles, baptizari renuentes, jubentur puniri confiscatione bonorum, & exilio. 3. Sisebutus Gothorum Rex propterea Religiosissimus à PP. Concil. Tolet. IV. dicitur, quòd Judæos in Hispania baptizari renuentes, turpiter decalvatos, centum flagellis cædi, & confiscatione bonorum, atque exilio puniri jussit; & cum eorum aliquot millia in Galliam se recepissent, turpe visum fuit Dagoberto Galliarum Regi ejectos Religionis nostræ hostes, sinibus suis receptos, retinere, ac Visigothis Religione cedere; & hinc ipse diem præscripsit, intra quam quisquis mortalium Religionem nostram non profiteretur, hostis judicaretur, comprehensûque capite lueret, ut alijs *citt. refert Gonzal. in c. 9. b. tit. n. 6.* 4. Per Ferdinandum, & Isabellam Reges Catholicos ex Hispaniarum Regnis ad 40000, Judæorum, & Sarracenorum expulsi sunt, teste Cenedo *ad Decret. collect. 15. n. 3.* quos propterea laudibus extollunt Scriptores. 5. Christus Dominus sub nomine Regis invirantis ad canam, dixit compellendos esse intrare Ecclesiam eos, qui in vijs, & plateis sedebant, h. e. extra eam. 6. Cogi Infideles subditi possunt ad observantiam Legis Divinæ, & naturalis, sed hujus præscripto Fidem sufficienter propositam quis obligatur recipere. 7. Coactio hæc non cedit in præjudicium infidelium, sed potius in maximam eorum utilitatem, cum Baptismus ad salutem animæ simpliciter sit necessarius.

Sed dicendum, Infideles ad Fidem directè cogi non posse. Ita S. Ambros. *serm. 13. in Psalm. 118.* S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 3. Sylv. V. *Judæus q. 6. dist. 1.* Azor *p. 1. l. 8. c. 24. q. 2.* Tholof. *synt. l. 2. c. 3. n. 15.* Suar. D. 12. *de Fide, sect. 3. q. 4.* Becan. *de Fid. c. 13. q. 4. n. 2.* § 3. Conink *D. 18. Dub. 14. concl. 4.* Palao *tr. 4. D. 2. p. 6. n. 3.* del Bene *de Offic. Inquis. p. 2. dub. 230. sect. 8.* Vivian. *in c. 9. b. tit. pr.* Barbof. *ibid. n. 1.* Gonzal. *ibid. n. 5.* Fignatell. *tom. 4. conf. 75. n. 40.* Vallens. *hic n. 6.* Zæf. *n. 2.* Honor. *n. 20.* Engl. *n. 10.* Pirhing *n. 26.* Schambog. *n. 18.* Wiestner *n. 19.* Reiffenstuel *n. 40.* & alij TT. ac Canonistæ. Sumitur 1. ex *can. qui sincera 3. can. de Judæis 5. dist. 45.* & c. *sicut Judei 9. b. tit.* ubi talis eorum coactio disertè prohibetur. 2. Ex *c. majores 3. §. item queritur de Baptism. & Concil. Tolet. IV. c. 55.* ubi coactio ista dicitur esse contraria Religionis Christianæ, & adversari usui, atque institutioni Apostolorum. 3. Ex usu, & *praxi Ecclesiæ* perpetuè observatâ,

Q

tâ,

tâ, quæ nunquam Infideles compulsi ad Fidem vi, & armis, sed patientia, humilitate, & mansuetudine, juxta illud *Luc. 10. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos, nolite portare sacculum, neque virgam* &c. 4.

Ex ratione; quia neque Ecclesia, neque Principes sæculares Jurisdictionem ad hoc sufficientem habent: Ecclesia quidem; quia ejus Jurisdictio ad Infideles non baptizatos se non extendit juxta illud: *Quid mihi de his, qui foris sunt, judicare?* 1. Cor. 5. v. 12. non Principes, & Magistratus Sæculares; quia horum potestas solum Politica, & ad finem naturalem, videlicet pacem, & felicitatem Reip. temporalem promovendam est ordinata.

5. Coactio ista faceret odiosam Christianam Fidem, de tyrannide suspectam redderet, & alia incommoda secum plura invehret.

6. Credere liberæ voluntatis est, ut ait S. Thom. l. cit. & Fides non ex necessitate, sive coactione suscipi debet *can. sincera cit. can. ad fidem 33. caus. 23. q. 5. Gloss. in c. sicut Judei cit. V. Christi fidem. De Liberis Infidelium, num invitis parentibus baptizari possint, videri potest Lib. 3. Tit. 42. n. 36. & seqq.*

53 Dixi, directe Infideles ad Fidem Christianam non posse cogi; nam indirectè id fieri potest v. g. si ijs, qui eandem amplecturi sunt, proponantur præmia, honores, privilegia; negentur ista illis, qui in Infidelitate manserint: si illis remittantur Tributa, aut poenæ promeritæ; hæc severè, & secundum Justitiæ rigorem exigantur ab istis: si veri Dei cultus ubivis promulgetur, prohibeantur superstitiosi ritus, nulli permittantur pro ipsdem Sacerdotes &c. *Valent. D. 1. q. 10. q. 6. 7. at eadem ratione, Suar. D. 18. sect. 3. n. 8. Conink D. 18. dub. 14. n. 238. Becan. c. 13. q. 4. n. 4. Bonacin. D. 3. q. 2. de Fid. p. 7. n. 3. Palao tr. 4. D. 2. p. 6. n. 4. Wiestner hic n. 20. Reiffenstuel ibid. n. 43.* Imò si Infideles Prædicatoribus Evangelij resistent, aut licentiam prædicandi denegent, teste P. Engl hic n. 10. fin. plerique fatentur tunc licere infideles etiam bello cogere, & expugnare propter injuriam, quam inferunt Evangelio, dum ejus prædicationem, quæ ex mandato Christi toti mundo debet innotescere, impediunt. *Consentit Suar. D. 18. sect. 2. circ. fin. Pal. p. 5. n. 8.*

54 Neque aliud probant Argumenta opposita. *Ad 1.* id intelligendum est de coactione indirecta tantum; nam de hac explicandum *can. cit.* & alios textus suadent *Canones n. 42.* allegati, quibus coactio Infidelium ad Fidem manifestè prohibetur. *Ad 2.* imprimis Cælicolæ, ut constat ex *Aug. Epist. 163. circa fin.* erant verè baptizati: deinde factis suis, & sceleribus contra naturam ita Remp. turbabant, ut meritò potuerit Imperator eos poenis Hæreticorum punire, nisi desertis illis vitijs, & erroribus, ad fidem converterentur. Confiscatio bonorum, & ex-

lium l. fin. cit. Infidelibus renuentibus baptizari imponi jubetur ob alia delicta, quæ tamen poenæ ipsdem fuissent remissa, si Baptismum voluissent recipere: cons. iterum de indirecta tantum coactione est sermo. *Ad 3.* Sisebutus Rex Religiosissimus appellatur non propter factum, sed propter Zelum, ut notat *Gonzal. in c. 9. h. tit. n. 8. prop. fin.* nam factum ipsius improbarunt PP. *Concil. cit. can. 56. dist. 45.* & D. Isidorus in *Chron. Gothor. era 651.* ubi agens de Sisebuto, *Qui initio, ait, Regni sui Judæos ad Fidem Christianam movens, amulationem quidem DEI habuit, sed non secundum scientiam; potestate enim compulsi, quos provocare fidei ratione oportuit.*

Ad 4. Ferdinandus, & Isabella Judæos, & Sarracenos ex Hispania expulerunt; tum quia eorum conversatio periculosa erat fidelibus, & machinationes illorum perniciosæ Principibus; tum quia bello justo superati, & capti ad victoris arbitrium exui bonis, & expelli potuerint, ut notat *Palao p. 6. cit. n. 5.* *Ad 5.* illud compelle intrare de solis Hæreticis intelligit S. Aug. *Epist. 48. & 50.* qui cum subditi sint Ecclesiæ, cogi directè possunt: vel si de Infidelibus non baptizatis intelligatur, sicut intelligit S. Chrysol. *ibid.* dicendum, illos compellendos esse ad fidem in fine mundi, ut numerus prædestinatorum impleatur, non vi, & potentia, sed signis, & miraculis, & efficacia prædicationis. *Ad 6.* ut ad observantiam Legis naturalis, & Divinæ, præcipientis amplecti Fidem rectè proponat, cogi Infideles possint, necesse est, ut hoc fiat ab illo, qui in eisdem ad hoc sufficienti Jurisdictione instructus est. *Ad 7.* nemini facienda est injuria, ut inde ipsi altioris ordinis bonum proveniat, sit autem injuria illi, qui ita cogitur; quia cogitur ab eo, qui cogendi potestatem non habet.

Dub. 3. utrum Infideles compelli possint ad prædicationem Evangelij audiendam? *Certum est 1.* compelli ad hoc posse Infideles baptizatos, quales sunt, qui à Christiana Fide desciverunt ad Judaismum, Mahumetismum, Paganismum; quia Ecclesiæ Jurisdictioni subiecti manent. *Certum est 2.* Infideles non baptizatos, qui temporali Jurisdictioni Papæ, aut alicujus Principis Christiani subiecti non sunt, nec à Papa, nec ab alio Principe Christiano ad audiendam Fidem, & Evangelium compelli posse; quia compulsio esse non potest sine Jurisdictione. at isti Infideles sunt extra Jurisdictionem Ecclesiæ, & Principum Christianorum, ut ponitur *Palao tr. 4. D. 2. p. 5. n. 3.* & apud hunc *Suar. Valent. Conink, Bonacin.*

Controversia est, utrum ad Fidem audiendam à Papa, vel alio Christiano Principe compelli possint Infideles subditi? Negativam probabiliorum existimat *Palao l. cit. n. 5.* & citat pro ea *Valent. 2. 2. D. 1. q. 10. p. 6. circ. fin. Salmer, tom. 12. tr. 38. in Evang. Conink D. 18. Dub. 14. concl. 5. junct. concl. 4.* &

& videtur istud probari 1. quia, ut n. 42. dictum est, Infideles non possunt compelli ad suscipiendum Baptismum. sed Verbum DEI, seu Evangelium audire directè tendit ad Fidem amplectendam. ergo &c. 2. Papa, & Principes Catholici in Judæos, & alios Infideles, temporali Jurisdictioni suæ subjectos, non habet aliam potestatem, nisi merè Politicam, & ad finem Politicum, & naturalem. at auditio Legis Evangelicæ ad finem supernaturalem dirigitur. ergo &c.

57 Sed affirmativam communiter docent TT. & Canonistæ, præsertim Innoc. in c. quod super n. 8. de Vol. Turrecrem. in c. si aut Judæi 9. b. tit. pr. Bannez 2. 2. q. 10. art. 10. dub. 3. Azor p. 1. l. 8. c. 24. q. 3. Suar. D. 18. sect. 2. n. 3. Scott. in sect. Epit. 136. libror. 352. Bonacin. D. 3. de Fid. q. 2. p. 7. n. 3. Vincent. Petra tom. 3. comment. fol. 468. n. 6. & constat ex Const. 92 Gregorij XIII. ubi omnibus Ecclesiarum Prælati præcipitur, ut in quibuscunque Civitatibus, & locis, in quibus competens numerus Judæorum, qui Synagogam constituat, commoratur, Sabbati, vel alio die uniuscujusque hebdomadæ pro eorum conversione prædicationem ha-

beri curent, cui sub poena privationis commercij cum Fidelibus, aliisque arbitrarijs tertia pars Judæorum utriusque sexûs à duodecimo ætatis anno, & suprâ interfint: idemque etiam quandoque servari curârunt Principes sæculares, ut de Jacobo Arragonum Rege ex Ricciol. refert Petra l. cit. n. 7. in fin.

Neque obstant Argumenta contraria, 8 Ad 1. per coactionem directam ad Fidem infertur Infideli coacto injuria, ut ostensum est: non autem injuria infertur coacto ad audiendum Evangelium; quia hoc non præcipitur audiri, ut illud amplectatur Infidelis, sed solum, ut distinguat inter veram, & falsam Religionem, & ut possit veram eligere, falsâ contemptâ. Ad 2. præcipere Infidelibus subditis, ut audiant doctrinam Religionis Christianæ, ut eâ auditâ eligere possint Religionem, quæ sibi visa fuerit magis conformis rationi, non excedit potestatem Politicam, & temporalem Gubernatoris; aliàs nullus temporalis Gubernator posset subditorum peccata adversus Religionem punire, nec illos obligare ad media exequenda, ex quibus electio Religionis veræ fieri posset.

TITULUS VII.

De Hereticis.

TRia Infidelitatis Species, ut Tit. præc. n. 2. dixi, est *Heresis*, in hoc distincta à Paganismo, & Judaismo, quod sit pecca-

tum hominis baptizati, cum priores etiam in non baptizatos cadant.

S. I.

De Heresis Natura, Varietate, & Requisitis.

S U M M A R U M.

1. 2. *Heresis* definitio, & Divisio.
3. &c. In quo consistat ejus malitia?
5. &c. An *Hereticus* sit, qui dubitat de Fide?
9. &c. An ad *Heresin* incurrendam requiratur, ut ille, qui eam committit, sit baptizatus?
12. &c. Utrum *Hereticus* censendus sit, qui errat in Fide per ignorantiam?

17. &c. Qui discredat alicui revelationi sibi privatim factæ?
19. &c. Aut qui negat Propositionem Theologicam, deductam ex una propositione naturaliter evidenti, & aliter revelatâ?
22. &c. Quenam causa excuset à peccato *Heresis*?

Queritur 1. quid sit *Heresis*, & quotuplex? 2. *Heresis* Græcum nomen, quod Latinis *Electio* significat, in communi Ecclesie acceptione in deterius sonat, & *Electio* non quamcunque, sed malam & erroneam circa Fidei doctrinam indicat. Duplex autem dividitur *Heresis*, alia *Materialis*, alia *Formalis*. *Materialis* est, quando quis non malo animo, aut ex pertinacia, sed ex simplicitate, aut defectu debitæ informationis, vel ex positivè sinistra informatione errat circa Fidem. *Formalis* est voluntaria, P. Schmalzgrueber L. V. T. 1.

rius, & pertinax error contra aliquam veritatem Fidei Christianæ in eo, qui hanc suscepit. Ita ad mentem S. August. contr. Faust. & S. Thom. 2. 2. q. 11. art. 1. eam definiunt Albertin. q. 1. n. 19. b. tit. in 6. Canus l. 12. de Locis c. 8. Farin. præx. crim. q. 178. n. 5. Azor p. 1. l. 8. c. 9. q. 1. Sanch. l. 2. mor. c. 7. n. 1. Suar. D. 19. de Fid. sect. 1. n. 5. & sect. 3. n. 8. Conink n. 18. dub. 7. Bonac. D. 2. de Censur. q. 5. n. 1. Laym. l. 2. tr. 1. c. 13. n. 1. Palao tr. 4. D. 3. p. 2. n. 1. Barbof. ad Rubr. b. tit. n. 4. Correa Ideâ Consil. D. 6.

Q 2